

Verzamelde getuigenissen Overval op Duitse legervrachtwagen Daantje

Krantenartikel 30 mei 1945, Veritas, L. Verhoef (bron Delpher)

Wild-west in Pijnacker

Dinsdag 17 april 1945. Een mooie, zonnige dag, met een bolle wind. Ik begeef me naar het hoofdkwartier. Dit is in een boerderijtje, een eindje den polder in. Ik hobbel langs het koolspaadje en bereik de bewuste boerderij. Daar geef ik de opgegeven boodschappen over aan commandant Zwart en kijk dan eens rond. Aan de slootkant schijnen enkele leeglopers met algehele overgave aan het vissen te zijn; voor mijn geoefende ogen zijn het echter ondergrondsen die pistolen schoonmaken. Collega-ordonnans Arie, z'n eeuwige alpino op z'n hoofd, geeft tekenen van opwinding. Ik stap af. Het eerste wat hij zegt is: „Heb je die moffenwagen gezien bij de Aker?" Ik delf in mijn geheugen en herinner me een grote Duitse vrachtauto te hebben zien staan, krijgshaftig verscholen onder een kastanjeboom voor de malerij „De Aker" aan de Delftsestraatweg. "Ja, nou en ?" „Die gaan we halen," fluistert hij. terwijl hij een reusachtige Colt-45 uit zijn broekzak opdiepte. Twaalf uur. In de verte klinken enkele schoten. Zou het goed gaan of niet? Ja, het was goed gegaan. Zeven jongens van de ondergrondse, echte Hollanders, wier bloed begon te gisten als ze het woord mof maar hoorden, waren er op af gegaan. Bij de wagen aangekomen hadden ze twee Duitsers gezien. Eén sliep. Hij werd gewekt en toen hij zijn ogen open deed staarde hij in de loop van een pistool. „Hands up !" Hij volgde het bevel op, nog steeds liggende. Ontwapend. Krijgsgevangen. De ander, die later een Hollandse N.S.K.K.-man bleek te zijn, stond, tegen de cabine geleund, te eten en liep weg zodra hij de ondergrondsen zag. Twee waarschuwingen: „Staan blijven!" Hij liep door. Een paar schoten. Hij viel. Een koets arriveerde. De twee Duitsers werden ingeladen. Een uurtje later werd de vrachtwagen weggehaald. Hij bleek te zijn geladen met particuliere goederen van de heer Rijkscommissaris, dr. Seyss Inquart. Chocolade, sigaren, wijn, ondergoed. Treffende illustratie van de zegeningen van het Derde Rijk, dat de plutocratie bevecht, de plutocratie die zich in weelde baadt, terwijl het volk verhongert. So etwas gibt's bei uns nicht. En nu? We schrijven mei 1945. Nu is de moffenwagen, die we zagen staan bij de Aker, geen moffenwagen meer. Hij dook onder, verpoosde enkele weken in een hooiberg, in deze volgend het lichtend voorbeeld van zeker leider zonder volk, maar nu.

Heeft u die grote wagen al eens zien rijden door Delft, Pijnacker, Zoetermeer, Berkel? Hij heet naar een figuur uit de ondergrondse, gewezen instructeur van de N.B.S. „Daantje", prijkt er met oranjeletters op de cabine. Daantje is nu geen moffenwagen meer. De N.B.S. rijdt er in rond en iedere tocht is een nieuwe triomf. Vrijwilligers uit de N.B.S. hebben zich met Daantje „ingezet" voor het Rode Kruis en Volksherstel en als het er op aan komt om de distributiekering Pijnacker te helpen, is niets te veel. Pijnacker eet weer.

Mede door de hulp van Daantje, die tot nu toe al 93 ton levensmiddelen aansleepte. L. VERHOEFF

Bron: Telstar 4 februari 2015, Jan Wenteler

Daan van der Hoek

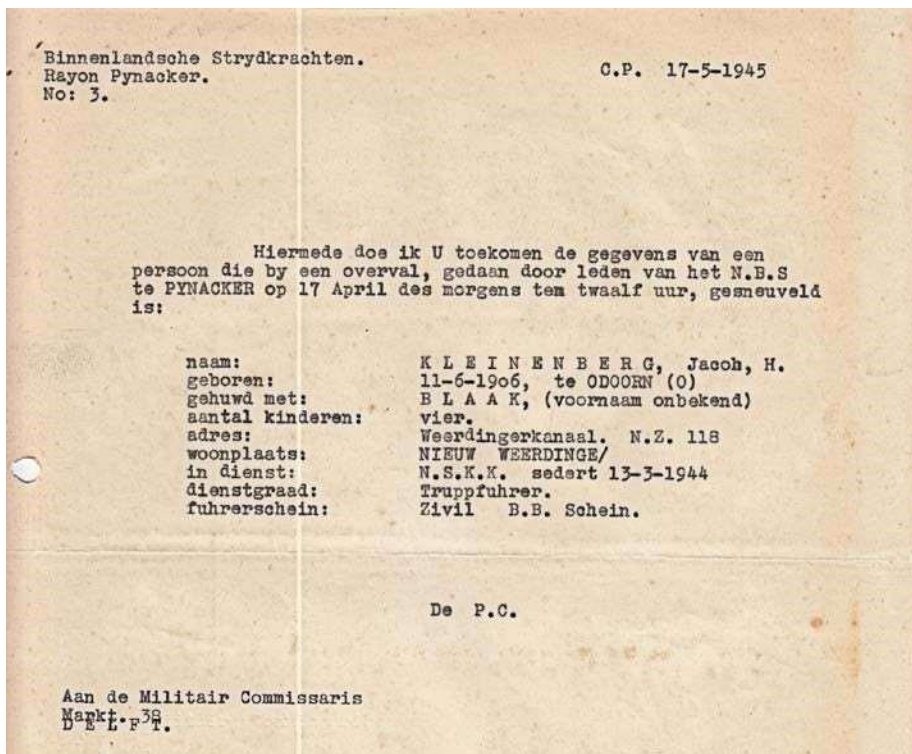
Daan van der Hoek was tijdens de tweede wereldoorlog hoofd van de plaatselijke afdeling van de binnenlandse strijdkrachten: de BS. Leden van deze plaatselijke afdeling (ook wel de ondergrondse genoemd) hebben in 1944 het gemeentehuis overvallen en het bevolkingsregister meegenomen. Aan de hand van het bevolkingsregister werden jonge mannen opgeroepen om in Duitsland te werk gesteld te worden.

In de nadagen van de oorlog hebben enkele leden van de BS een Duitse auto overvallen. Daarbij viel een dode: een Nederlandse SS-er (ph: NSKK). De overval was een gewaagde onderneming.

Zo was in Putten, op 30 september 1994, een Duitse auto overvallen waarbij een Duitse militair gewond raakte en later overleed. De wraak van de bezetters was vreselijk: Putten werd platgebrand en 600 mannen werden gevangen genomen, slechts 46 van hen overleefden de concentratiekampen.

Bij de overval door de Pijnackerse BS gaf een Duitse militair zich meteen over, maar de Nederlandse SSer greep naar zijn wapen. Een van de BS-mannen (W. Verkade) was hem te snel af en schoot hem dood. Hij werd afgevoerd en in een jutezak in een veenplas gedumpt. Daar is hij na de oorlog uitgehaald en vervolgens begraven. De verovering van de Duitse auto, aan de Delftsestraatweg, bleef voor Pijnacker gelukkig zonder gevolgen. Er was geen tijd meer voor wraak. De verblijfplaats van de in beslag genomen auto veranderde nogal eens van locatie. Na de bevrijding, met op de cabine de naam 'Daantje' geschilderd, werd de auto vol met juichende verzetsmensen in volle glorie door het dorp gereden. De zoon van 'Daantje', Bert van der Hoek, vertrok in 1952 vanuit zijn toenmalige woonplaats Den Haag met zijn ouders naar Canada.

Wie was de Nederlandse SS-er?

Bron: archief NBS Pijnacker (let op: 17 april = dinsdag)

N.S.K.K. = Het Nationalsozialistische Kraftfahrkorps (NSKK) was een paramilitair onderdeel van de NSDAP (Nederlandse organisatie)

Digitaal archief:

Overledene: Jacob Hendrik Kleinenberg, geboren 11 juni 1906 in Odoorn Drenthe. Overleden op 10(!) april 1945, hij was toen 38 jaar oud. Huwelijk in 1931 met Jantje Blaak, geboren 22 april 1904 in Wildervank, Groningen.

Overleden 11 juni 2004 (100 jaar).

Bron Vreemde Krijgsveld & Verlies van het Nederlandschap: BLAAK, Jantje, 22 Juni 1904, Wildervank. Won. Enschede (echtgenote van: Kleinenberg, Jakob Hendrik).

TC-5-58 Ein Deutscher Soldat

GEBOORTE onbekend

Netherlands

OVERLIJDEN 1945

Pijnacker, Pijnacker-Nootdorp Municipality, Zuid-Holland, Netherlands

BEGRAAFLOCATIE Deutscher Soldatenfriedhof Ysselsteyn

Ysselsteyn, Venray Municipality, Limburg, Netherlands

PERCEEL TC-5-58

Executed by Dutch Domestic forces.

Buried fieldgrave Rijskade, Pijnacker.

Reburied 18/08/1953 Ysselsteyn.

Failed attempt to re-identification 29/01/1962 bron:

<https://nl.findagrave.com/memorial/60006190?fbclid=IwAR3FUEJvPwipBngvArfXD7GxGk8tZAqQfhMZaMVsimS6CzNBJPqv8dQbbY> Dit betreft zeer waarschijnlijk (de voormalig Nederlander) Jacob Hendrik Kleinenberg: Rijskade

Jan Wenteler: Ten tijde van de mobilisatie in 1940 waren er Nederlandse soldaten (pontonniers) in Pijnacker. Na de mobilisatie zijn ze gevangen genomen. Martin Borst is weten te ontsnappen en is ondergedoken bij Wim Termoshuizen aan de Delftsestraatweg waar hij in de tuin werkte. Vanaf zijn onderduikadres heeft hij de overval op "Daantje" gezien. Burgemeester Van den Helm heeft hem een onderduikadres kunnen verschaffen aan het Uitpad waar hij zich vijf jaar schuil heeft weten te houden. Martin Borst had nachtdienst toen de toren omviel. hij heeft hem om horen vallen en zag de

lichtflitsen toen de elektrisch bovengrondse leidingen geraakt werden. Hij las in 2001 een stukje in de krant over de herbouw van de toren en is toen (hij was al 84 jaar) naar Pijnacker gekomen om de herbouw gade te slaan.

----- Van

Lien:

Het is het welbekende verhaal van de Duitse vrachtauto, die de geschiedenis is ingegaan onder de naam van "Daantje". Deze grote vrachtwagen was op weg naar Duitsland toen na enkele omzwervingen in ons dorp te staan kwam bij de voormalige malerij van de heer Van der Maarel aan de Delftsestraatweg. Opgemerkt door enkele ondergrondse mannen kwam men er toe deze wagen in bezit te nemen. De Duitser in de cabine gaf zich vlug over maar een Nederlandse SS-er bleef vechten en moest doodgeschoten worden. De auto werd uiteindelijk in een boerderij aan de Monnikenweg ondergebracht en bleef daar enkele maanden ondergedoken. De Duitser werd tot, aan het einde van de oorlog, veilig opgeborgen en had daar vrede mee.

Bericht Kees Zegwaard, origineel bij Paul Zegwaard, geschreven door Jacques Fresco ter ere van 25-jarig huwelijk van Zegwaard. 'Daantje'

Het dorp Putten, zoals u allen weet, heeft verschrikkelijk moeten lijden onder de terreur van de bezetter. Wij in Pijnacker hebben geluk gehad. Dat hoeft u niet te verbazen, want het had nog slechter kunnen gaan. Dat was als volgt: Er kwam een grote vrachtwagen met twee moffen er op door ons Dorp. Bij een café werd halt gemaakt. Mannen van de B.S. zagen dat één van de soldaten chocolade uitdeelde aan de kinderen. Hoe nu precies alles in zijn werk is gegaan, weet ik niet precies meer. Ik weet alleen, dat de B.S. zich in een hinderlaag opstelde buiten het dorp, soldaten sommeerde, zich over te geven en één van de twee die wegelopen wou, doodschoot. De andere – Joseph – werd gevangen genomen. De wagen was propvol met levensmiddelen en lekkers, alcohol en ik weet niet wat al. Men ging aan het verdelen en Marcel (Fresco ph) kreeg ook een kistje sigaren, vijftig stuks, die mij natuurlijk ten goede kwamen. Hij was nog geen zestien jaar, toen hij bij de B.S. was.

Zoals later bleek was de wagen met slordige inhoud voor 's werelds grootste verrader Seisz-Inquart bestemd. Daaraan kon men eens zien, hoe die vlerk leefde. Zou hij ook een beetje angst gehad hebben toen ze hem gingen ophangen, of zou dat sijsje nog een leidje erbij gevloten hebben? Bijvoorbeeld 'Vogeltje, wat zingt gij vroeg!', Ik weet het ik heb een slecht karakter, want ik kan nog gnuiven bij de gedachte, hoe dit onmens aan zijn einde gekomen is.

Maar over 'Daantje'. De wagen werd leeggeruimd en alles werd verdeeld. Heel Pijnacker kon weer snoepen. Daarna, tot het einde van de oorlog, werd de wagen bij een boer verstopt. Bij ons waren de boeren prima. De wagen werd, zover ik weet, eerst bij Van der Burg gestationeerd en later bij Paul Zegwaard. Dat was er één van de bovenste plank. We hebben menig pondje boter en kaas en ook flessenmelk tegen een heel zacht prijsje van hem bekomen. Trouwens, zoveel jaren na de oorlog zijn wij nog steeds vrienden gebleven. Vorige week waren zij nog bij ons.

Toen de oorlog uit was, deed de Duitse wagen goede diensten om overal levensmiddelen vandaan te halen. Voorop prijkte een groot bord met de naam 'Daantje'. Dit was er op geschilderd omdat de initiatiefnemer van die overval een man was van de B.S.. Hij heette Daan Hoek. Dat was ter zijner eer. Ik had hem nog nooit gezien en hij was blijkbaar iemand die uit een andere stad, bijvoorbeeld uit Rotterdam hier gekomen was, vanwege het bombardement. Er was weer een beetje vrede en op een mooie dag stapten wij naar de boerderij van Paul Zegwaard om hem eens te bedanken voor zijn brave hulp. Het was mei, de zon scheen heerlijk zoals dat voor het atoombombardement nog wel gebeurde. Ik meen dat de Zegwaard's het wel leuk vonden dat wij kwamen. Buiten op de bank zaten nog een paar bezoekers. Het waren voor ons onbekenden. Wij werden aan elkaar voorgesteld. Toen kregen we een kopje thee, zelfs met iets erbij, hetgeen zo direct na de oorlog een grote luxe betekende. Daarna kwam mevrouw Zegwaard met twee glazen liqueur en de baas presenteerde mij waratje een heuse sigaar. Ik viel van de ene verwondering in de andere.

"Is dat een Daantje?" vroeg ik, op de sigaar wijzend.

"Ja", zei de heer Zegwaard, met een glimlach.

"Die fijne liqueur zeker ook?" meende mijn helper "Wat bedoelt u daarmee?", vroeg die andere persoon "U is zeker hier niet bekend. Heeft u dan niet gehoord van die geschiedenis met die wagen van Seisz-Inquart?" "Neen, daar weet ik niets van, wat was daar mee?" "Dat is een lange geschiedenis, maar wanneer het interesseert, wil ik het u wel vertellen."

"Ja", zei de heer Zegwaard, vertelt u het maar.

Op een dorp is het natuurlijk zo, dat men bijna alles van horen zeggen heeft. Onze courant verscheen ook nog niet. Maar aangezien een vriend van Marcel, een zeker Huug, zijn aandeel had bijgedragen, zodat ik nu een fijne sigaar zit te roken, deed ik er misschien een schepje op en verteld ik breed uit, wat wij hier in Pijnacker gepresteerd hadden. Ik verhaald in kleuren en geuren, hoe alles gegaan was. Het echtpaar luisterde vol belangstelling. Het initiatief, vertelde ik, was uitgegaan van sergeant Hoek. Nou, dat is iemand die niet voor een kleintje vervaard was en de vijand? heel wat last had bezorgd.

Het interesse voor mijn verhaal steeg meer en meer en ik kwam er steeds beter in. Met open mond zaten zij te luisteren, dronken hun 'Daantjes'-liqueur op en de mannen rookten met verstand hun dito sigaar. Toen ik uitverteld was, zei de meneer: "Nou, dan

hebben jullie nog geluk gehad, dat het zo kort voor het einde van de oorlog was, want net als u zegt, het had hier wel eens een tweede Putten kunnen worden!" "Zegt u dat wel!", zei ik nog.

Het was intussen al een beetje later geworden en de heer en dame stonden op, namen afscheid en verdwenen naar het knotwilgenlaantje. De heer Zegwaard had hen uitgeleide gedaan en kwam weer bij ons zitten. Hij glimlachte op zijn kalme maar veelzeggende manier.

"Aardige mensen waren dat", beweerde ik, misschien door een lang niet gebruikte liqueur-bril kijkend. Deze drank was op het moment voor ons een versnapering van het eerste water, om een slecht vergelijk te maken. "Waren dat geen bewoners van Pijnacker?" "En of!" was het antwoord.

"Ik herinner mij niet ze ooit eerder te hebben gezien!"

"Het was Daan Hoek met zijn vrouw!" zei de heer Zegwaard kalm.

Daan Hoek, oei, had ik me daar EVEN EEN FIGUUR GESLAGEN. DAAN HOEK, de AANvoerder van de onderneming!! Jacques Fresco, wonende sinds 1937 aan de Vlielandseweg 51, overleden op 25-8-1958 Amsterdam Marcel = Marcel Fresco, zoon van de schrijver van dit artikel.

Jan Wenteler artikel boek 'Pijnacker een terugblik' De verovering van "Daantje "

Een verzetsdaad die in een drama had kunnen eindigen

Begin april 1945, slechts een paar weken voor de bevrijding, heeft een aantal manschappen van de Pijnackerse afdeling van de Binnenlandse Strijdkrachten (BS), aan de Delftsestraatweg een auto van het Duitse leger overvallen. Bij de overval viel één dodelijk slachtoffer: een Duits-gezinde Nederlander. Een Duitse militair werd gevangen genomen.

De BS vermoedde in de auto een groot arsenaal wapens aan te treffen. Dat was een misvatting. De buit bestond uit chocolade, drank en textiel, bestemd voor het hoofdkwartier van de door de Duitsers aangestelde Rijkscommissaris Seys Inquart. De wapenbuit bestond slechts uit twee karabijnen en een revolver. Na deze overval braken er enige weken van grote spanning aan. Zouden de Duitse bezetters de overval ontdekken? Zouden ze represaillemaatregelen treffen? De mannen van de Pijnackerse BS speelden hoog spel.

BS

De Binnenlandse Strijdkrachten afdeling Pijnacker is halverwege de oorlog ontstaan en min of meer voortgekomen uit de door de Duitsers oogluikend toegestane Ordedienst. De mensen van deze dienst hadden tot taak om er 'savonds en 's-nachts op toe te zien dat er geen vee van eigenaar veranderde of dat er andere zaken gestolen werden. Zij waren in het bezit van een "Ausweis" en mochten van de bezetter in de "spertijd", die om 20.00 uur inging, zich nog op straat bevinden. De "gewone" burgers moesten dan binnen blijven. De Ordedienst ging in het geniep echter de zaak saboteren, gaf bijvoorbeeld Duitse groepenverplaatsingen aan de landelijke BS door. De Duitsers kregen argwaan en verboden vervolgens de Ordedienst. Mensen uit Delfgauw en de Oude Leede sloten zich hierna aan bij de illegale BS van Pijnacker. Deze verzetsgroep hield zich, zo goed en zo kwaad als dat kon, bezig met voedselvoorziening, het vervalsen van persoonsbewijzen en het helpen van onderduikers.

Ook werd het Pijnackerse bevolkingsregister verduisterd. Met enige regelmaat, maar uiteraard wel in het geheim, kwamen de mannen van de BS bij elkaar in enkele boerderijen in Pijnacker om te oefenen.

Zij leerden met wapens omgaan. De groep bestond uit ongeveer dertig man en hun leider was Daan Hoek. Daantje dus, die later naar Canada emigreerde en daar inmiddels is gestorven.

Duitse auto

Begin april 1945, de juiste datum is niet te achterhalen, werd er in Pijnacker een Duitse auto gesignaleerd met daarbij twee mannen. Naar later zou blijken een Duitse militair en een Nederlandse man van de Waffen SS. Dat was een fanatieke instelling met welke het slecht kersen eten was.

Pijnackenaar Wim Verkade behoorde ook tot de mannen van de BS. Hij heeft nog met die SS-er (ph: (NSKK Nationalsozialistische Kraftfahrkorps) gesproken. Om geen argwaan te wekken, is hij niet in discussie gegaan met de man. Hij luisterde slechts. Volgens Verkade was de SS-er er nog steeds van overtuigd dat Duitsland de oorlog zou winnen. Hij was bijzonder fanatiek en zou zich nog liever kapot vechten dan dat hij zich over zou geven.

Wim Wamsteker, een ander lid van de BS, woonde in 1945 aan de Wethouder van der Vaartlaan, hij was toen 23 jaar oud en enkele weken getrouwd. In de zomer van 1998 is Wamsteker overigens overleden.

Toen Wamsteker op die mooie zonnige dag om zeven uur in de morgen opstond en uit zijn slaapkamerraam de Vlielandseweg keek, zag hij de Duitse vrachtwagen staan. Hij stond aan het begin van de Vlielandseweg, ongeveer op de plek waar de kruising met de Klapwijkseweg is.

De auto stond verscholen onder een paar bomen die daar toen nog waren. Uiteraard werd Wamsteker nieuwsgierig en fietste er langs. Hij merkte daarbij op dat hij vrij zwaar beladen was. Het was een Renault, een zogenoemde tientonner. Wamsteker had daar wel kijk op omdat hij destijds in de autobranche werkzaam was. Wat er in die wagen zat, wist hij uiteraard niet. Na enige tijd reed de wagen weg en stopte op de Oostlaan bij het restaurant "Van Ouds het Raadhuis", waar toen Piet van Schie nog de scepter zwaaide. Langs de vaart, die toen nog langs de Westen Oostlaan gelegen was, werd de auto opnieuw geparkeerd.

Overleg

Wamsteker is vervolgens met een sneltreinvaart naar de bakkerij van Rijnbeek, aan de Emmastraat, gefietst. Daar woonde Wim Rijnbeek, ook een lid van de "ondergrondse", zoals de BS wel werd genoemd.

Willem Rijnbeek en Wim Wamsteker zijn toen naar de Oostlaan gefietst. Tot hun verbazing zagen zij de auto daar niet meer staan, maar ze hoorden wel de zware motor. Ze ontdekten dat hij in de richting van Delft reed en gingen er achteraan. Het fietsende tweetal ontdekte vervolgens dat de auto nabij de toenmalige "maalterij" van Van der Maarel (waar zich nu Autobedrijf Zeeuw en Van den Berg Machines bevinden) geparkeerd werd. Opnieuw onder een paar bomen die daar toen nog stonden. Toen Rijnbeek en Wamsteker dat vastgesteld hadden, zijn ze voor overleg naar Aad Hoek gegaan. Die woonde aan de Willem de Zwijgerlaan.

Hoek, leider van de Pijnackerse BS, trommelde vervolgens nog een aantal manschappen op en besloten werd de auto te overvallen. De BS zat om wapens verlegen. Rijtuigje

Bij boer Neeleman, woonachtig aan het eind van de Rijskade, kreeg het plan vaste vormen. "Er werd een paard voor een rijtuigje, een koetsje, gespannen waarmee men naar de auto reed. Het paard was van boer Van der Helm, ook woonachtig aan de Rijskade. Bij hem werd vaak geoefend. Bij Van der Helm had ook een aantal onderduikers onderdak gevonden. De opdracht was de twee bij de auto behorende mannen te overmeesteren, gevangen te nemen en bij weerstand te schieten. In het koetsje zaten Willem Rijnbeek, Wim Verkade en Cor Neeleman. Wamsteker reed er op een fiets achteraan om eventueel in te grijpen als een van die twee mannen op de vlucht zou slaan. Bij de Duitse wagen aangekomen, sprongen de drie mannen van het koetsje en riepen "handen op!", een bevel waaraan de Duitse soldaat, die rustig naast de wagen in het gras lag te slapen, ogenblikkelijk voldeed. "Nicht schiessen, nicht schiessen!" riep hij met angst in zijn ogen. Hij werd vervolgens alleen onder schot gehouden. De SS-er reageerde heel anders. Hij sprong op, wilde wegrekken maar greep ook naar zijn wapen waarmee hij wilde richten. Er werd geschoten en de SS-er (ph: Jacob Hendrik Kleinenberg) viel op de grond. Hij was meteen dood. Volgens Verkade, die het sterke vermoeden heeft dat hij het fatale schot gelost heeft, zou er niets gebeurd zijn wanneer de SS-er zich overgegeven zou hebben. De SS-er was echter zo fanatiek dat de BS-ers, om het eigen vege lijf te redden, wel moesten schieten. Later is hier veel kritiek op gekomen. De mannen voelden zich echter bedreigd, ook hun leven stond op dat moment op het spel.

Veenplas

Een van de schuilplaatsen voor "Daantje" was onder het hooi bij Piet van Leeuwen aan de Katwijkerlaan. Na de schietpartij werd de Duitser, die er dus goed van af was gekomen, het rijtuig in gecommandeerd. Hem werd op niet mis te verstane toon gezegd dat hij zich koest moest houden. Ook het lijk van de SS-er ging het rijtuig in. De auto bleef eenzaam achter. Vervolgens is het gezelschap op weg gegaan naar de boerderij van Neeleman. Bij de boerderij zijn de stoffelijke resten van de Nederlander in een jutezak gedaan. Die is met stenen verzwaard en vervolgens in een veenplas verdwenen.

Na de bevrijding is het lijk van de SS-er uit de veenplas gehaald en vervolgens begraven. De man was afkomstig uit het Overijsselse Hengelo. De Duitse militair werd nabij de Noordweg tijdelijk verstoppt in een varkenshok. Later is hij overgebracht naar boer Hannes Verburg aan de Monnikenweg.

Daar was inmiddels achter in een schuur een slaapplek voor hem gemaakt.

De Duitse soldaat heette Joseph en was volgens veel betrokkenen "een beste vent". Hij was de oorlog allang zat en wilde alleen maar naar "Muttie in de Heimat". Hij heeft nooit een vluchtpoging ondernomen, werkte zelfs op het land van Verburg en later ook nog bij Zegwaard aan de Klapwijkseweg. Op 6 mei is Joseph aan de Canadezen overgedragen en kon hij uiteindelijk terug naar zijn "Muttie".

Bakkerscarrier

Joseph is overigens op een wel heel bijzondere manier van de Noordweg naar de boerderij Verburg aan de Klapwijkseweg vervoerd. Dat gebeurde met een bakkerscarrier van bakker Rijnbeek. Joseph was in de bak gestopt, met de klep op een klein kiertje zodat hij het niet te benauwd zou krijgen. Willem Rijnbeek reed de carrier, Wim Wamsteker reed er op de fiets naast. Bij de overweg kwamen de mannen een groep Duitsers tegen, wat enkele benauwde minuten opleverde. Willem trapte echter onverdroten voort en tot hun geluk werden ze niet aangehouden. De Duitsers vroegen zelfs niet om een broodje.

Een ander probleem was uiteraard de Duitse auto die nog langs de Delftsestraatweg stond. Die moest zo snel mogelijk weg. "Omdat Wamsteker verstand van auto's had, werd er afgesproken dat hij hem weg zou rijden. Hoewel Wamsteker nog nooit met zo'n grote auto gereden had Jukte het. Wim Rijnbeek zat naast hem en had een Duitse helm opgezet. Hij had ook een geweer tussen zijn knieën.

De wagen is naar de boerderij van Hannes Verburg gereden, waar ook die Duitse soldaat ondergebracht was. Daar is de wagen verdekt opgesteld. Enkele bewoners moeten onderweg de wagen hebben zien rijden, wat uiteraard een groot risico was. Men wist niet altijd van iedereen aan welke kant men stond.

Politieman

Toen men de auto bij Verburg aan het verstoppen was, kwam er een Pijnackerse politieman aanfietsen waarvan men wist dat hij niet te vertrouwen was.

Men ging er zelfs van uit dat hij lid was van de NSB. "Wat is hier aan de hand", vroeg hij. "Hier is helemaal niets aan de hand". moet het antwoord van Wim Rijnbeek geweest zijn. De politieman hield echter vol en zei dat hij gehoord had, dat er ter plekke een auto gesignaleerd was.

Rijnbeek speelde vervolgens blufpoker en maakte de politieman duidelijk dat hij zo snel mogelijk weg moest en dat hij, als hij ook maar iets zou zeggen van wat hij gezien of gehoord had geen week meer zou leven. De politieman is weggegaan en heeft zijn mond gehouden. Daantje

Na een paar dagen oordeelden de mannen van de BS dat het toch beter was om de auto elders onder te brengen. Dat gebeurde 's nachts. Wamsteker reed de wagen, die inmiddels van zijn inhoud was ontdaan, naar de boerderij van Cor van Leeuwen aan de Katwijkse laan. Daar werd hij verstopt onder het hooi.

Op de dag van de bevrijding heeft men met oranje menie de naam "Daantje", de voornaam van de leider van de Pijnackerse BS, op de cabine geschilderd en reed men in triomf door Pijnacker. Hij is ook nog ingezet voor voedseltransporten. Onduidelijk is altijd gebleven wat er met de inhoud, allerlei levensmiddelen en drank, van de vrachtwagen is gebeurd. Veel goederen zijn met bootjes vanaf de boerderij van Verburg naar andere boerderijen in de omgeving vervoerd. Veel van de goederen schijnen later vervoerd naar de BS in Delft. Vast staat ook wel dat er met behulp van de drank die zich in de vrachtwagen bevond door de BS in Pijnacker enige leuke feestjes gevierd zijn. Daar zal ook wel een sigaartje bij opgestoken zijn.

Verslag Jan van Borstelen

Het belangrijkste wapenfeit van de B.S. in Pijnacker is geweest een overval op een auto van Seyss-Inquart, de stadhouder van Hitler in Nederland in de oorlog. Na Dolle Dinsdag zijn er vanuit Den Haag waar Seyss-Inquart zijn hoofdkwartier had een aantal auto's vertrokken naar het oostelijk deel van Nederland. Eén van deze auto's is verdwaald en in Pijnacker terechtgekomen. De auto was bemand met een tweetal S.S.-ers, een Duitser en een Nederlander (ph: de Nederlander Jacob Hendrik Kleinenberg was groepsleider van NSKK Nationalsozialistische Kraftfahrkorps). De auto stond geparkeerd aan de Delftsestraatweg tussen Pijnacker en Delfgauw. Een groep van 6 B.S.-ers is er op af gegaan en heeft de 2 S.S.-ers gevangen genomen. Eén van twee, de Nederlander, probeerde zijn geweer te grijpen om zich te verdedigen.

Hij is ter plekke doorgeschoten en later begraven aan de Rijkskade. De andere S.S.-er is toen meegenomen met de auto die via de Delftsestraatweg, Westlaan, Oostlaan over het spoor gebracht werd naar een boerderij aan de Klapwijkseweg. Daar is de auto in een stroschelf gereden en volledig omhuld met stro. Toen men 's avonds ging kijken wat er in de auto zat bleek dit onder andere jenever en flanel te zijn. De kinderen van de familie Van Bostelen hebben borstrokjes gedragen die ze eigenlijk van SeyssInquart hebben gekregen. De Duitse S.S.-er werd gevangen genomen op de boerderij en bewaakt door B.S. -ers, waar Piet van Bostelen er één van was. De koppel van de doodgeschoten SS-er is nog jarenlang in het bezit van de familie Van Bostelen geweest.

staande vlnr Wim Verkade, Cor

Neeleman, Daan Hoek en Willem Wamsteker (veilingterrein) Telstar artikel

De waarheid omtrent "Daantje"

Half april 1945, nog slechts enkele weken voor het einde van de oorlog, overviel een onderdeel van het Pijnackerse verzet een Duitse vrachtwagen. Men dacht o.a. wapens aan te treffen. Na een vuurgevecht, waarbij een Nederlandse SS-man werd doodgeschoten en een Duitse soldaat ongedeerd gevangen werd genomen, viel de vrachtwagen in handen van het verzet. De inhoud bleek echter geen wapens te bevatten, doch een grote hoeveelheid chocolade, textiel, wijn, sigaren, sigaretten en sterke drank. Nog jarenlang werd er in Pijnacker over deze "stunt" gesproken. "Daantje", zoals de wagen naar de C.C.D.- en verzetsman Daan Hoek werd genoemd, levert ieder jaar omtrent 5 mei, vooral bij oudere mensen weer heel wat gesprekstof op. De juiste toedracht schijnt vrijwel niemand te kennen.

Wat waren de beweegredenen van het verzet, hoe vond het gebeuren nu eigenlijk plaats, waar bleef de lading van de wagen? Na wekenlange naspeuringen en meer dan een tiental interviews met betrokkenen, geeft de Telstar een reconstructie van de overval, die meer dan 32 jaar geleden plaatsvond en probeert tevens wat van de achtergronden te belichten. Op verzoek van enkele betrokkenen zijn de in vetgedrukte namen pseudoniemen.

Ontstaan van het verzet.

M. P. Verheul (pseudoniem), oud-officier en schoolmeester, nu 82 jaar oud en wonende in Delfgauw, was de commandant van de Binnenlandse Strijdkrachten in Delfgauw. Over het ontstaan van het werkelijk actief verzet vertelt hij het volgende:

"In het begin van de oorlog was er de Luchtbeschermingsdienst, dat waren mensen die er op toe moesten zien dat er 's avonds en 's nachts vanuit de lucht geen licht of vuur waarneembaar was.

Later ging deze dienst over in de. Ordedienst.

Deze Ordedienst had speciale toestemming van de in Delft gelegerde Duitse commandant om 's avonds en 's nachts door de straten te patrouilleren, teneinde diefstal van vee, hout en landbouwproducten door burgers tegen te gaan. We hadden allemaal een speciale ausweis gekregen, zodat we vrij spel hadden, want in feite deden we natuurlijk hele andere dingen. We hielden troepenverplaatsingen van de Duitsers in de gaten, registreerden alle nummerborden van Duitse vrachtwagens en brachten Duitse stellingen in kaart. Op een gegeven moment werd de Ordedienst verboden en opgeheven, omdat zij volgens die commandant niet functioneerde zoals hij het wilde. Onze groep in Delfgauw bestond uit een kleine 20 man en na het opheffen van de dienst, hebben de meesten van ons zich aangesloten bij de Binnenlandse Strijdkrachten. Dat was een landelijke geheime organisatie die gegevens aan het geallieerde hoofdkwartier doorspeelde. Prins Bernhard stond aan het hoofd van deze organisatie. Mijn directe chef was Dr. Twinkel uit Delft en die stond weer in direct contact met de B.S. in Den Haag. Al die tijd hadden we al nauw samengewerkt met

het verzet in Pijnacker, ik had prima contacten met de Pijnackerse verzetscommandant Hoogeboom, ook een oud-officier. **Ak**
viteiten van het verzet.

Het Pijnackerse verzet hield zich o.a. bezig met voedselvoorzieningen, vervalsen van persoonsbewijzen, het helpen van onderduikers, het ontvreemden van het Pijnackerse bevolkingsregister, het registreren van Duitse troepen en vrachtwagens, het assistentie verlenen bij het droppen van wapens en voedsel en het hinderen van de vijand, waar en hoe dat maar mogelijk was. Ze waren in het bezit van wapens, zoals stenguns, revolvers, pistolen en handgranaten. Op boerderijen kregen ze onderricht in het schieten en gevechts- en verdedigingstactieken. Volgens betrokkenen heerste er een ijzeren discipline.

De overval op Daantje.

Op weg naar het hoofdkwartier van de door Duitsland aangestelde rijkscommissaris Dr. Arthur Seys-Inquart, reed half april 1945 een kolonne van zo'n 20 Duitse vrachtwagens door Pijnacker. Eén van de wagens, bemand door een soldaat en een Hollandse SS-er bleef in het dorp achter. De reden hiervoor is duister; volgens M. P. Verheul zou de wagen een gebroken as gehad hebben, volgens anderen zou het om een kleine reparatie gegaan zijn, weer anderen beweren dat ze de weg kwijt geweest zouden zijn. Voor het eerst werd de wagen gesignaleerd voor het café Van "Ouds het Raadhuis", waar de Duitser chocolade aan kinderen uitdeelde. Het ging als een lopend vuurtje door het dorp.

Willem Rijnbeek, actief verzetsman vertelt "Mijn zuster kwam met een plak chocola thuis en ik vroeg: Waar heb je dat nou vandaan? Want dat was een bijzonderheid; chocolade in de oorlog.

Nou, toen ze het me vertelde ben ik direct naar Daan Hoek gegaan, die aan de Willem de Zwijgerlaan woonde en daar waren inmiddels ook al een aantal andere B.S.-mensen, die op de hoogte waren. We hebben vergaderd en vooral omdat we het vermoeden hadden dat er wapens in die wagen zaten, besloten we om dat ding te gaan overvallen."

De vrachtwagen was inmiddels verplaatst naar het begin van de Vlielandseweg, waar hij onder grote bomen, uit het zicht voor vliegtuigen, geparkeerd stond. Verschillende B.S.-leden zijn nog met grote tussenpozen langs de wagen gefietst om polshoogte te nemen. Een enkele waagde het zelfs om een praatje met de twee mannen te maken.

Willem Verkade: "Die Hollander, die SS-er wist alles beter, probeerde ons even een lesje te geven over hoe de oorlog af zou lopen, en zei dat wat er ook zou gebeuren, zelfs als het een verloren zaak was, hij zich liever kapot vocht dan zich over zou geven. Wij luiden maar een beetje mee natuurlijk, hij mocht tenslotte geen argwaan krijgen." Weer verdween de vrachtwagen. Ditmaal naar de Delftsestraatweg, waar hij voor de oude maalterij van Marel, onder twee kastanjabomen stond. De verzetsgroep vergaderde voor een laatste maal op de boerderij van Cor Neeleman aan de Rijskade.

Ze kregen de opdracht: "Overmeesteren en gevangen nemen, bij grote weerstand schieten". Wapens werden verstrekt. Een stengun en revolvers. Met vier man gingen ze op weg. Daan Hoek, Willem Rijnbeek en Willem Verkade in een door een paard getrokken koetsje en Willem Wamsteeker er op de fiets achteraan. Het was een warme dag, exacte data weet niemand zich meer te herinneren.

Willem Rijnbeek: "We kwamen daar aanrijden in dat brikkie van Neeleman en die wagen stond daar onder de bomen geparkeerd. Het was een warme dag; die Duitser lag gewoon in zijn hemd naast die wagen in het gras te slapen en die SS-er stond achter die wagen met twee mannen te praten, die, naar later bleek,

tot het Rotterdamse verzet behoorden en nota bene ieder een stengun in een jutezak achter op de bagagedrager hadden. Maar goed, we stopten en sprongen eruit met de wapens in de hand. En natuurlijk direct: "Handen op". Nou die Duitser schrok wakker en gelijk die handen in de lucht en schreeuwen: "Niet schieten, niet schieten." Een van ons hield de mof onder schot. En op het moment dat een ander van onze mannen zijn pistool op die SS-er richtte en hem nogmaals toeschreeuwde: "Handen op" sprong die SS-er wel een meter achteruit en trok tegelijkertijd een grote revolver.

Onze man schoot, en miste. Tegelijkertijd richtte die SS-er en wilde ook schieten, nou toen werd er door verschillenden van ons teruggeschoten en wie hem nou uiteindelijk geraakt heeft, weten we niet, maar hij was in ieder geval op slag dood."

Willem Verkade: "Kijk, we hadden ze liever allemaal gevangen genomen natuurlijk, maar die ene vent was zo fel dat we niet anders konden. Het was hij of wij. En vooral omdat we wisten dat hij al eerder gezegd had, dat hij zich liever kapot zou laten schieten dan zich over te geven, waren wij extra op onze hoede.

En terecht, want ondanks het feit dat het voor hem een verloren zaak was, wilde hij toch nog schieten. Als hij zich rustig had gehouden, was er niks aan de hand geweest. Natuurlijk hebben we later wel kritiek gekregen van mensen die zeiden dat hij niet doodgeschoten had mogen worden. Ik heb toen gezegd: "Ik wil wel eens zien wat jij gedaan had in zo'n situatie." We handelden tenslotte in opdracht.

In ieder geval; die ene Duitser trokken we gelijk in dat koetsje en we gaven hem een klap voor zijn kop en zeiden: "Als je ook maar één keer je smoel open doet, ga jij er ook aan!". Nou die vent had de angst er goed inzitten, geloof dat maar. Die dooie vent hebben we ook meegenomen en met z'n allen zijn we naar de boerderij teruggedreden. De wagen bleef onbeheerd achter. Het lijkt hebben ze vlak bij de boerderij in een veenplas gegooid, maar daar ben ik zelf met bij geweest. Die Duitser hebben we naar de Noordweg gebracht en om hem effe kwijt te zijn, in het ouwe gemaal opgesloten met bewaking erbij"

Willem Rijnbeek: "Die vrachtwagen was onbeheerd op de Delftsestraatweg achtergebleven.

Willem Wamstecker en ik moesten hem op gaan halen. Nou ik kan je vertellen dat dat voor mij het meest angstige en spannendste moment van de hele actie is geweest. Moet je je voorstellen, er was al meer dan een uur verstreken en we moesten helemaal van het end van de Rijskade naar Marel toe lopen.

Revolvers in de broekzak, denk erom dat we hem geknepen hebben. We wisten immers niet of die wagen inmiddels al ontdekt was. We hadden net zo goed in een hinderlaag kunnen lopen of onderweg aangehouden kunnen worden. Maar we zijn er gekomen. We zijn in dat ding gaan zitten, Willem Wamstecker achter het stuur. Hij had nog nooit met zo'n kolossale wagen gereden en ik er naast. Duitse helm op mijn kop en het geweer tussen de benen. We wilden niet herkend worden, maar toen we door Pijnacker heen naar de Klapwijkseweg reden, hadden een hoop mensen ons wel door."

Ze reden via de Westlaan en de Oostlaan naar de Klapwijkseweg. Het pad dat vanaf de Klapwijkseweg naar de boerderij van Van der Burg voerde, waar ze de wagen voorlopig kwijt wilden is nu de Monnikenweg. Over de Klapwijkseweg had even eerder een aantal Duitse soldaten op de fiets gereden. Geluk gehad. Arie Burg, die toentertijd op de boerderij van zijn vader werkte, weet het zich nog wel te herinneren: "We kwamen uit het land, het was voorjaar, komt er ineens zo'n grote Duitse vrachtwagen de werf op. Ik denk: 'Jéééézus.' ' Nou we zaten in onze stinkert, als ik weet niet wat. We waren nog met drie jongens thuis en we hadden nog een onderduiker ook. God allemachtig nog aan toe. Nou, die wagen stopt en der kommen d'r twee uit: Willem Wamstecker en Rijnbeek. Snel werden er takken uit het bos gehaald en dat ding ermee gecamoufleerd.

Daarna gingen ze weer weg. Ja dat ding hadden ze natuurlijk overvallen, maar dat wist ik niet. 's Avonds kwamen ze weer terug met nog een paar mannen- en die Hoek was er ook bij, die had duidelijk de leiding over het hele stel. Bij ons vandaan hebben ze dat ding toen leeggehaald en met geleende schuiten en bootjes hebben ze die hele handel door de polders heen weggebracht. Waar naar toe, dat weet ik niet hoor. En toen kwam die Daan Hoek en die zat op nog wat te spinnen. Die ene Duitser moesten ze effe lozen natuurlijk, die zat, geloof ik, ergens op de Noordweg. Nou goed de volgende ochtend zijn we spullen gaan 'halen op de gemeentewerkplaats in 't Emmapark en hebben toen, achter in de schuur, van hout en prikkeldraad een hok voor hem in elkaar geflanst, met een soort kribbe erin." In een gesloten bakkerscarrier vervoerde Willem Rijnbeek de Duitser van de Noordweg naar de Klapwijkseweg. Bij het spoor kwam hij een groep Duitsers tegen. Ze hielden hem niet aan, vroegen zelfs met om een broodje. Weer geluk.

Arie Burg (PH: Arie Verburg, boerderij Monnikenweg 23): "Nou toen kwam die man en die was de koning te rijk in zijn hok. Hij zag die oorlog helemaal met zitten en was blij dat hij er vanaf was. Joseph heette hij, een beste vent was dat.

En altijd ieder uur van de dag en de nacht, twee bewakers erbij, die om de drie uur afgelost werden. Met revolvers en al. Ze hadden ook een diepe kuil gegraven, waar Joseph in moest als er gevaar dreigde, samen met de bewakers heeft hij er een keer een paar uur ingezet, toen er Duitsers op de werf waren.

Een paar dagen heeft die wagen bij ons gestaan, toen hebben ze hem weer weggehaald."

Op een nacht werd "Daantje" naar de boerderij van Van Leeuwen aan de Katwijkerlaan 39 gereden. Cor van Leeuwen, toentertijd eigenaar van de boerderij vertelt: "Ik wist dat ze dat ding zouden brengen want bij mij thuis waren er regelmatig vergaderingen van de B.S.

Ik lag te slapen en hoorde ze komen. De volgende ochtend stond hij helemaal onder het stro ingebouwd. Hij was toen al leeg. Waar die lading gebleven is, is me altijd een raadsel geweest. Ik heb er in ieder geval nooit wat van gezien. Tsjonge, wat heb ik die daarop volgende week slecht geslapen. God zij dank is het allemaal goed afgelopen, maar voor hetzelfde geld had Pijnacker een tweede Putten geworden.'

Joseph werd op 6 mei aan de Canadezen overgeleverd en het lijk van de SS-er werd opgevist. De vrachtwagen werd onder het stro vandaan gehaald en met oranje letters werd er "Daantje" opgeschilderd.

"Daantje" werd nog gebruikt voor de voedselverdeling in Pijnacker.

Wat gebeurde er met de lading, die voor het hoofdkwartier van Seys-Inquart bestemd was?

M. P. Verheul: "De mensen die de overval gepleegd hadden kregen natuurlijk wat, dat was een duidelijke zaak, een soort van beloning. Het was tenslotte oorlogsbuit en de vinder of veroveraar van een dergelijke buit, mocht 10% zelf hebben. Regelmatig hebben we ook spullen uit "Daantje" geruild met vlees en zuivelproducten van de B.S. in 'sGravenzande en dat weer onder Pijnackerse B.S.-leden verdeeld. Na de oorlog zei Twinkel tegen mij: "Jullie hebben oorlogsbuit, die moet onmiddellijk hier komen." Nou dat hebben we gedaan en het is allemaal in Delft opgeslagen. Volgens Twinkel was er al ruim 10% vanaf, dus we kregen niets meer. Een paar maanden later kwam ik Twinkel weer tegen en vroeg hem: "Wat is er eigenlijk met al die spullen gebeurd?" Hij zei toen, dat alles gestolen was, niets was er meer van over. Hogere B.S. -mensen uit Den Haag zouden er wel meer van weten

Dat was dus de geschiedenis van "Daantje". Als antwoord op een aantal eerder in dit artikel gestelde vragen over beweegredenen, risico's en eventuele gevolgen, haal ik hieronder nog eenmaal Willem Rijnbeek aan, die aan duidelijkheid niets te wensen overlaat.

"Kijk, ik ga geen flauwekul-verhaaltjes ophangen over vaderlandsliefde of iets dergelijks, want dat is gewoon niet-zo. Ik heb het puur om het avontuur gedaan. Die moffen daar had ik een hekel aan en als je ze een hak kon zetten, liet je het niet. En geloof me maar: het waren er bitter weinig die echt uit vaderlandsliefde bij het verzet gingen. De een deed het voor het avontuur, de ander om zich aanzien te verwerven en weer een ander had huwelijksmoeilijkheden en zocht afleiding. In de vorm van spanning en ga zo nog maar even door.

Als ik er nu op terugkijk dan, zeg ik: "Dat had nooit, maar dan ook nooit mogen gebeuren, die overval. Denk je eens in, een tweede Putten had het in Pijnacker kunnen worden. Wat hadden we moeten doen als de Duitsers er achter gekomen waren? Stel je voor dat ze 50 gijzelaars genomen hadden, misschien je familie er bij, en ze gezegd hadden als de daders zich niet melden, dan schieten we deze mensen neer. Nou wat had er dan gebeurd? Ik weet zo zeker nog niet hoeveel van die mensen die zichzelf nu als held zien, zich aangemeld zouden hebben. Maar toen zagen we de eventuele gevolgen van die overval gewoon niet, net zo min als we het gevaar voor onszelf zagen. Het is allemaal langer dan 32 jaar geleden gebeurd en ik hoop niet dat er mensen zijn die denken, dat ik door mijn medewerking aan dit interview eens wil laten zien hoe goed wij wel waren, want dat is niet zo." ·
JAN BECKERS

reactie: Schrijvende Lezers, "Daantje"

Hoewel ik het verhaal over de overval van de Duitse vrachtauto met veel belangstelling heb gelezen, wil ik daarover geen oordeel vellen, omdat over deze gebeurtenis in de toenmalige N.B.S. zelf allerlei geruchten de ronde deden en slechts weinigen van de juiste gang van zaken op de hoogte waren.

Wel wil ik enkele opmerkingen maken over het slot van dit verhaal. De verklaring dat maar weinig verzetsmensen uit vaderlandsliefde in het verzet zijn gegaan, is een belediging aan het verzet in Nederland en ook voor hen die in Pijnacker hieraan hebben meegewerkt.

Dat er een trek naar avontuur aanwezig was kan niet ontkend worden, maar dat de een dit deed in een zucht naar avontuur, de ander om aanzien te verwerven en weer een ander wegens huwelijksmoeilijkheden enz. is vooral om haar algemeenheid pertinent niet waar, en zeker sterk overtrokken. In het hele land was er een belangrijke groep, die gedreven door liefde voor onze vrijheid, die zij bedreigd zagen door het nat. Socialisme in Duitsland en door de Nederlandse N.S.B.

Zij hebben getoond dat het hun ernst was en zetten daarbij hun leven op het spel. Dacht u dat de leiders van het verzet zich daarbij hebben kunnen verlaten op avonturiers en mannen die huwelijksmoeilijkheden hadden? Waren bijv. de ruim 200 mannen in onze gemeente mensen die het thuis niet meer konden vinden of slechts avonturiers? Neen en nogmaals neen! Dergelijke elementen waren hier misschien ook bij, maar vormden zeker niet de ruggegraat van het verzet.

Vergeeten we dan niet dat door het verzet duizenden jonge mannen onder hebben kunnen duiken en gespaard zijn voor tewerkstelling in Duitsland? Zij werden door de knokploeg en anderen van levensmiddelen voorzien. Zo zou men nog lang door kunnen gaan, maar juist in deze dagen, nu we herinnerd worden aan de oorlogsjaren, past ons zeker meer eerbied voor hen die toen het leven lieten, dan in het artikel in de Telstar blijkt. Er was kaf onder het koren en er zijn fouten gemaakt en het gaat niet aan het hele verzet af te doen, zoals daarin wordt gedaan. En dan nog iets: Er zal zeker wel het een en ander uit "Daantje" gestolen zijn, hoe kan het ook anders in een tijd waarin van alles te kort was. Ook de mensen van de B.S. waren mensen.

Maar ik herinner me heel goed dat er op een feestavond van de B.S. na de bevrijding aan alle leden een kistje met 50 vooroorlogse sigaren werd uitgereikt.

Dat mag nu misschien een lachertje zijn, maar toen na jaren van "eigen teelt" was dit een rijkdom, evenals de fles wijn, die ieder van ons uit "Daantje" kreeg.

Vergeeten mag daarbij zeker niet worden, dat de ruiling van de inhoud voor eten aan velen ten goede is gekomen. Er zijn grove fouten gemaakt, dat is zeker waar, maar laten we geen onverdiende blaam werpen op het verzet in Nederland en ook in Pijnacker.

J. van Lien

Veritas - september 1945

Telstar 12 april 1995

Overval op "Daantje" deze maand 50 jaar geleden:

Verzetsdaad Pijnackerse BS had in een drama kunnen eindigen

Door Jan Wenteler

Pijnacker - Het is begin april 1945 als manschappen van de Pijnackerse afdeling van de Binnenlandse Strijdkrachten (BS), op de Delftsestraatweg een auto van het Duitse leger overvallen. Bij de overval valt een dodelijk slachtoffer: een Duits gezinde Nederlander. Een Duitse militair werd gevangen genomen. De nu 73-jarige Wim Wamstekker was direct betrokken bij de overval. Hij gaat 50 jaar terug in de geschiedenis en vertelt het verhaal van "Daantje".

De BS vermoedde in de auto een groot arsenaal wapens aan te treffen. Dat was een misvatting. De buit bestond uit chocolade, drank en textiel, bestemd voor het hoofdkwartier van de Seys Inquart.

Aan wapens werd niet meer dan twee karabijnen en een revolver aangetroffen.

Na deze overval braken er enige weken van grote spanning aan. Zouden de Duitse bezetters de overval ontdekken?

Zouden ze represaillemaatregelen treffen? De mannen van de Pijnackerse BS hadden hoog spel gespeeld: de Duitsers deinsden immers niet terug voor vergaande vergeldingsmaatregelen. De BS-afdeling Pijnacker was halverwege de oorlog ontstaan en min of meer voortgekomen uit de door de Duitsers oogluikend toegestane Ordedienst. De mensen van deze dienst hadden tot taak om er 's avonds en 's nachts op toe te zien, dat er geen vee van eigenaar veranderde of anderszins diefstal plaatsvond.

De mensen van de Ordedienst waren in het bezit van een "Ausweis" en mochten van de bezetter in de "spertijd", die om 20.00 uur inging, toch de straat op om hun werk te doen. De "gewone" burgers moesten na acht uur 's avonds binnen blijven.

De Ordedienst ging in het geniep echter de zaak saboteren, gaf bijvoorbeeld Duitse troepenverplaatsingen aan de landelijke BS door. De Duitsers kregen argwaan en verboden de Ordedienst. Mensen uit Delfgauw en de Oude Leede sloten zich vervolgens aan bij de illegale BS van Pijnacker. Deze verzetsgroep hield zich, zo goed en zo kwaad als dat kon, bezig met voedselvoorziening, het vervalsen van persoonsbewijzen en het helpen van onderduikers. Ook verduisterde de groep het Pijnackerse bevolkingsregister. De leden van de groep kwamen met enige regelmaat, maar uiteraard wel in het geheim, bij elkaar op enkele boerderijen in Pijnacker om te oefenen. Zij exerceerden en leerden met wapens omgaan. De groep bestond uit ongeveer dertig man en hun leider was Daan Hoek, die later naar Canada emigreerde en daar inmiddels is gestorven.

Langs de Delftsestraatweg, ter hoogte van de plek waar nu autobedrijf Zeeuw is gevestigd, vond begin april 1945 de overval op de Duitse vrachtwagen plaats.

Gevaarlijk spel

Het avontuur met Daantje is voor Pijnacker goed afgelopen, maar de verzetsdaad had echter dramatische gevolgen kunnen hebben. Wat dat betreft wordt vaak de vergelijking gemaakt met Putten op de Veluwe. Daar pleegde het Nederlandse verzet op 30 september 1944 een aanslag op een personenauto van de Wehrmacht. In de auto bevonden zich militairen van de beruchte Herman Goering-divisie uit Harderwijk. De aanslag mislukte voor een deel. Drie Duitsers wisten te ontsnappen: een van hen overleed later toch aan de opgelopen verwondingen. De wraak van generaal Christiansen, Befehlhaber der Wehrmacht in den Nederlanden, op deze aanslag was verschrikkelijk. Putten werd platgebrand en 600 mannen werden gevangengenomen. Slecht 46 van hen overleefden deze internering. Pijnacker heeft aan het einde van de oorlog geluk gehad.

Begin april 1945, de exacte datum is niet te achterhalen, werd in Pijnacker een Duitse vrachtauto gesignaleerd, waar twee mannen bij stonden. Naar later zou blijken een Duitse militair en een Nederlander die lid was van de Waffen SS. Wim Verkade, die nu 77 jaar oud is en in Kwintseul woont, was toen lid van de BS en heeft enige tijd voor de overval nog met die SS'er gesproken. Om geen argwaan te wekken, is hij niet met hem in discussie gegaan. "Die vent was er nog steeds van overtuigd dat Duitsland de oorlog zou winnen. Hij was bijzonder fanatiek en zou zich nog liever kapot vechten dan zich overgeven", zegt Verkade 50 jaar later. Wim Wamsteker woonde in 1945 aan de Wethouder van der Vaartlaan, was 23 jaar oud en enkele weken getrouwd. Wamsteker duikt in zijn herinneringen en vertelt: "Het was een mooie dag in april. Ik stond om een uur of zeven op en keek uit het slaapkamerraam de Vlielandseweg op. Aan het begin van die weg, vlak bij de afslag naar de Klapwijkseweg, zag ik een Duitse vrachtauto staan. Hij stond onder een paar bomen die daar toen nog waren. Uiteraard werd ik nieuwsgierig. Ik fietste er langs en merkte dat hij vrij zwaar beladen was." "Het was een Renault, een tien-tonner. Ik had daar wel kijk op omdat ik in de autobranche werkte. Wat er in die wagen zat wist ik niet. Na enige tijd reed de wagen weg. Hij stopte op de Oostlaan bij restaurant Van Ouds het Raadhuis, waar toen Piet van Schie nog de scepter zwaaide. Je had daar toen nog de Laanvaart met daarlangs bomen. Daar werd de auto opnieuw geparkeerd."

Overleg

Wamsteker is vervolgens met een sneltreinvaart naar de bakkerij van Rijnbeek aan de Emmastraat gefietst. Daar woonde Wim Rijnbeek, ook een lid van de "ondergrondse", zoals de BS wel werd genoemd. "Willem en ik zijn toen naar de Oostlaan gefietst. Tot mijn verbazing zag ik dat de auto daar niet meer stond. Maar ik hoorde hem wel. Hij had een zware motor en ik hoorde dat lij in de richting van Delft reed. Wij er achteraan." Het fietsende tweetal ontdekte vervolgens dat de auto nabij de toenmalige "maalterij" van Van der Maarel werd geparkeerd. Ongeveer op de plek waar zich nu het autobedrijf van Zeeuw (voorheen Gebon) bevindt. Opnieuw stond de wagen onder een paar bomen - mooie kastanjes - die daar toen nog stonden. amsteker: "Toen wij dat hadden vastgesteld, zijn we voor overleg naar Daan Hoek gegaan. Die woonde aan de Willem de Zwijgerlaan. Hoek was onze leider. Hij trommelde vervolgens nog een aantal manschappen op en er werd besloten de auto te overvallen. de BS zat om wapens verlegen."

Rijtuigje

Bij boer Neeleman, woonachtig aan het eind van de Rijskade, kreeg het plan vaste vormen. "We zouden een paard voor een rijtuigje spannen en naar de auto rijden. Het paard was van boer Van der Helm, ook van de Rijskade. Bij hem oefenden we vaak. Hij had ook onderduikers, dat wisten we", zegt Wamsteker.

"Wij hadden de opdracht de mannen te overmeesteren, gevangen te nemen en bij weerstand te schieten. In het koetsje zaten Willem Rijnbeek, Wim Verkade en Cor Neeleman. Ik reed er op een fiets achteraan om eventueel in te grijpen als een van die twee mannen op de vlucht zou slaan. Mijn hart bonsde in mijn keel."

"Bij de Duitse wagen aangekomen sprongen de drie mannen van het koetsje en riepen: 'Handen omhoog!' De Duitse soldaat die rustig naast de wagen in het gras had liggen te slapen, voldeed ogenblikkelijk aan het bevel. 'Nicht schiessen, nicht schiessen !', riep hij met angst in zijn ogen. Hij werd vervolgens alleen onder schot gehouden. Die SS-er reageerde heel anders. Hij sprong op, wilde wegrennen maar greep ook naar zijn wapen waarmee hij wilde richten. Ik hoorde schieten en zag de SS-er op de grond vallen. Hij was op slag dood."

"Als hij zich had overgegeven, was er niets gebeurd", zegt Wim Verkade.

"Maar die vent was zo fanatiek, we konden niet anders. Later hebben we hier natuurlijk veel kritiek op gehad, maar we werden bedreigd. Ook ons leven stond op dat moment op het spel."

Veenplas

Na de schietpartij werd de Duitser, die er dus goed van af was gekomen, het rijtuig in gecommandeerd. Hem werd op niet mis te verstane toon gezegd, dat hij zich koest moest houden.

Ook het lijk van de SS-er ging het rijtuig in. De vrachtauto bleef alleen achter ..

Vervolgens is het gezelschap op weg gegaan naar de boerderij van Neeleman.

"Bij de boerderij hebben we de stoffelijke resten van de Nederlander in een jutezak gedaan, die met stenen verzwaard en vervolgens in een veenplas laten zakken", herinnert de nu 73-jarige Wim Wamsteker zich. Na de bevrijding is het lijk van de SS-er uit de veenplas gehaald en vervolgens begraven. De man was afkomstig uit het Overijsselse Hengelo. De Duitse militair werd nabij de Noordweg tijdelijk verstopt in een varkenshok. Later is hij overgebracht naar boer Hannes Verburg aan de Monnikenweg. Daar was inmiddels achter in een schuur een slaappleatsvoor hem gemaakt. "Die soldaat heette Joseph", weet Wamsteker nog. "Het was een beste vent. Hij was de oorlog al lang zat en wilde alleen maar naar Muttie in de Heimat. Hij heeft nooit een vlucht poging ondernomen,

werkte zelfs op het land van Van der Burg en naar ik meen ook nog bij Zegwaard aan de Klapwijkseweg."

Op 6 mei is Joseph aan de Canadezen overgedragen en kon hij terug naar zijn Muttie.

Bakkerswagen

Joseph is overigens op een wel heel bijzondere manier van de Noordweg naar de boerderij van Verburg vervoerd. Wamsteker weer: "Dat gebeurde met een bakkerscarrier van Rijnbeek. Joseph hadden we in de bak gestopt, de klep hadden we op een klein kiertje laten staan zodat Joseph het niet benauwd zou krijgen. Willem reed de carrier en ik fietste ernaast." "Bij de overweg kwamen we een groep Duitsers tegen. We knepen hem uiteraard behoorlijk. Willem trapte echter onverdroten voort en tot ons geluk werden we niet aangehouden. Ze hadden tenslotte ook om een broodje kunnen vragen." De Duitse wagen is ook naar de boerderij van Hannes Verburg overgebracht en verstopt. "Omdat ik verstand van auto's had, zou -ik hem weggrijden. Ik had nog nooit met zo'n groot ding gereden, maar het lukte", zeg Wim Wamsteker.

"Wim Rijnbeek zat naast me. Hij had een Duitse helm opgezet en een geweer tussen zijn knieën. Onderweg zagen enkele inwoners ons met die wagen rijden, wat best wel link was. Je wist niet van iedereen aan welke kant men stond."

Politieman

Toen we de auto aan het wegstoppen waren, kwam er een Pijnackerse politieman aanfietsen die niet te vertrouwen was. "Ik geloof zelfs dat hij lid was van de NSB", aldus Wamsteker.

"Wat is hier aan de hand", vroeg hij. "Hier is helemaal niets aan de hand", was het antwoord van Wim Rijnbeek. "Maar er is hier toch een auto naar toe gereden", hield de politieman vol.

Rijnbeek speelde vervolgens blufpoker en zei: "Jij moet hier zo snel mogelijk weggaan en als je ook maar iets zegt van wat je gezien hebt of wat je denkt, dan leef je geen week meer. De politie is weggegaan en heeft zijn mond gehouden", aldus Wamsteker vijftig jaar na dato.

Daantje

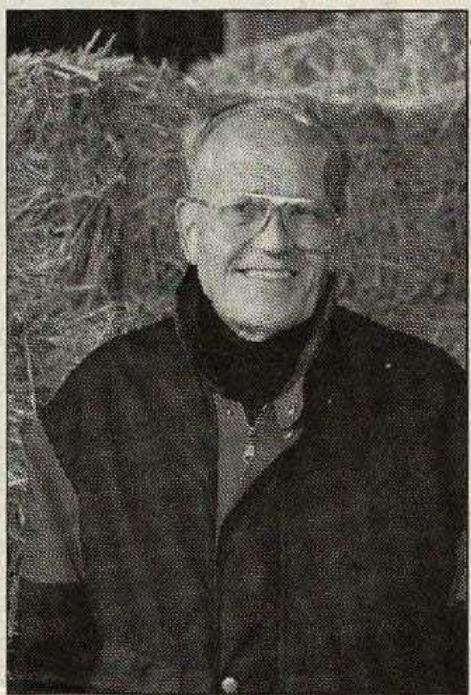
Na een paar dagen oordeelden de mannen van de BS, dat het toch beter was om de auto elders onder te brengen.

Dat gebeurde 's-nachts. Wamsteker reed de wagen, die inmiddels van zijn inhoud was ontdaan, naar de boerderij van Cor van Leeuwen aan de Katwijkerlaan. Daar werd hij verstopt onder het hooi. Op de dag van de bevrijding is met oranje menie de naam "Daantje" – de voornaam van de leider van de Pijnackerse BS, Daan Hoek - op de cabine geschilderd. Vervolgens reden de mannen van de BS met de wagen in triomf door Pijnacker. Hij is ook nog ingezet voor voedseltransporten.

Onduidelijk is altijd gebleven wat er met de inhoud van de vrachtwagen is gebeurd. Veel goederen zijn met bootjes vanaf de boerderij van Van der Burg naar andere boerderijen in de omgeving vervoerd. ' Volgens Wamsteker is het meeste later vervoerd naar de BS in Delft. Vast staat ook wel dat er met behulp van de drank die zich in de vrachtwagen bevond door de BS in Pijnacker enige leuke feestjes gevierd zijn. Daar zal ook wel een sigaartje bij opgestoken zijn.

Meteen na de bevrijding reden de Piinackerse BS-ers met de Duitse wagen in triomf door Piinacker. Met oranje menie was "Daantie" op de auto geschilderd. Voor de auto staan van links naar rechts: Wim Verkade, Cor Neeleman, Daan Hoek en Wim Wamsteker. De foto is genomen op het terrein van de toenmalige Piinackerse groenteveiling.

De nu 73-jarige Wim Wamsteker: " Ik hoorde schieten en zag die SS-er op de grond vallen. Hii was op slag dood."